

REGIMENTUL 5 VÂNĂTORI ÎN APĂRAREA PATRIEI, DE LA CERNAVODĂ LA TIMIȘOARA (1896-1924)

Rezumat: Înființat la 1 octombrie 1896, la Cernavodă, sub denumirea de Batalionul 5 Vânători, Regimentul 5 Vânători și-a schimbat de mai multe ori garnizoana. În primăvara anului 1907 participa la calmarea spiritelor în regiunea Craiova-Ploiești, ulterior făcând de gardă la Palatul Regal din Sinaia. Începutul Marelui Război găsea unitatea la Craiova. A fost prima unitate a Armatei Române care a intrat în Alba Iulia la 6 decembrie 1918. La începutul celui de-al Doilea Război Mondial, Regimentul 5 Vânători avea garnizoana la Timișoara și a participat la lupte atât pe Frontul de Est, cât și pe cel de Vest, până la data desființării, 26 noiembrie 1944.

Cuvinte-cheie: apărarea țării, Primul Război Mondial, Marea Unire, Al Doilea Război Mondial.

La 1 octombrie 1896 era înființat, în garnizoana Cernavodă, Batalionul 5 Vânători. Fondul de arhivă creat de această unitate conține documente din anii 1908, 1910-1911, și 1913-1944. Informațiile despre activitatea unității și evenimentele petrecute în celelalte perioade se regăsesc în registrul istoric.

Prima consemnare din registrul istoric se referă la crearea batalionului: „Acest batalion a fost creat la Cernavodă în anul 1896 Octombrie 1^{iu} conform Înaltului Decret nr. 2606, fiind ministru de război generalul de divizie Budișteanu Constantin. La constituirea batalionului oficerii au fost mutați din diferite corpuri ale armatei, iar trupa în număr egal, din Batalionul 1 Vânători și cele opt regimente de infanterie ale Corpului 1^{iu} de Armată, după a cărei zonă s-a hotărât a se face recrutarea contingentelor viitoare”¹.

La înființare regimentul avea următoarea organizare: Comandant (maior Vișoreanu Dumitru), Ajutor comandant (Teodorescu Vasile), 4 companii comandate de 3 căpitani, și un locotenent, casier, ofițer cu îmbrăcăminte, medic². Din statul de organizare al unității mai făceau parte 3 sergenți majori,

* Depozitul Central de Arhivă Pitești al Arhivelor Militare Naționale,
e-mail: doinalatalasman@yahoo.com.

¹ Depozitul Central de Arhivă (în continuare se va cita Dp.C.A.), fond Colecția *Armata Română în Războiul Antihitlerist* (în continuare se va cita *Colecția A.R.R.A.*), Regimentul 3 Vânători, dosar nr. 3, f. 1.

² Ibidem, fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 70, f. 37.

28 de sergenți, 31 caporali și 401 soldați. La înființare s-a hotărât ca patronul spiritual al batalionului să fie Sfântul Dumitru, sărbătorit la 26 octombrie³.

La doar 15 zile de la înființare, o companie a batalionului a salutat trecerea Majestății Sale Regelui și familiei Regale prin gara Cernavoda-port, în drum „spre a pune piatra fundamentală a portului Constanța”. În aceeași zi, după terminarea solemnităților la Constanța, suita regală a poposit, pe timpul nopții, la gara Saligny, unde o companie din cadrul batalionului a asigurat garda de onoare⁴.

Batalionul 5 Vânători a luat parte la primele manevre în toamna anului 1897, executate cu trupele Diviziei Active Dobrogea, pe terenul de la sudul orașului Babadag, făcând parte din brigada de nord, comandată de colonelul Livezeanu. Efectivul a fost: un ofițer superior, 13 ofițeri interimari și 324 soldați trupă, iar pentru a ajunge de la Cernavodă la Babadag, aceștia au făcut marș pe o distanță de 92 km, timp de trei zile⁵.

La 13 aprilie 1898, conform ordinului nr. 138 al Diviziei Active, Batalionul 5 Vânători, compus la această dată din: un ofițer superior, 14 ofițeri inferiori și 348 oameni de trupă, porneau, pe calea ferată spre Constanța, unde i se stabilise garnizoana pentru o perioadă de un an. Batalionul a ajuns în jurul orei 12 la Constanța și a ocupat cazărmlile rămase libere în urma mutării batalioanelor 1 și 6 vânători⁶.

În ziua de 8 mai 1898, o delegație compusă din: maiorul Ionescu Floru Claudian (comandantul batalionului), căpitanul Pârâianu Grigore, locotenentul Fărcășanu Niculae, sublocotenentul Constandache Grigore, sergentul adjutant Melancropol Pandle, sergentul major port drapel Georgescu Ion, sergentul Ștefănescu Ion, caporalul furier Stoicănescu Marin, caporalul Smeureanu Gheorghe și soldatul Marinescu Gheorghe au plecat la București, pentru a primi drapelul batalionului. La solemnitatea din sala Tronului au participat: „Majestatea Sa Regele, Alteța Sa Regală Principele Ferdinand, Alteța Sa Regală Principesa Maria, domnul general Berindei Anton, Ministru de Război, domnul general Barotzi, șeful Statului Major al Armatei, domnul general Arion, comandantul Corpului 2 Armată, domnul general Vlădescu, șeful Casei Militare a Majestății Sale Regale, domnul general Popescu Mihail, comandantul Diviziei Active Dobrogea, domnul general Carcalețeanu, comandantul Diviziei 4 Infanterie, domnul general Macarovici, comandantul Artileriei Corpului 2 Armată, domnul general Tătărescu, secretar general al Ministerului de Război, toți șefii de corpuri, ofițeri superiori din garnizoana București, atașați militari străini”⁷. Fiind un moment important din viața oricărei unități militare, primirea drapelului de

³ Ibidem, fond Colecția A.R.R.A., Regimentul 3 Vânători, dosar nr. 3, f. 1.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem, f. 2.

⁶ Ibidem, f. 3.

⁷ Ibidem, f. 3v.

luptă este descrisă în amănunt în registrul istoric: „Țintele au fost bătute de Majestatea Sa Regele, de Familia Regală, de generalii streini și de toți reprezentanții batalionului. După terminarea solemnității, Drapelul se depune de comandantul batalionului în sala Drapelelor din Palatul Regal, de unde, în dimineața zilei de 10 Maiu este dus împreună cu acel al Batalionului 6, cu o companie de la Batalionul 6 Vânători la Mitropolie, unde s-a oficiat serviciul Divin de către Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolit Primat înconjurat de înaltul cler, în prezența Majestății sale Regelui, Familiei Regale și tuturor ofițerilor generali și superiori din garnizoana București. După terminarea serviciului Divin, Majestatea Sa Regele luând Drapelul, îl predă în ușa Bisericii comandantului batalionului și, adresându-se delegației batalionului rosti următoarele: «încredințez acest Drapel Batalionului 5 Vânători, spre a-l păzi cu cinste și a-l apăra cu sângele vostru!» La care comandantul batalionului, maiorul Ionescu Floru Claudian, a răspuns: «Sire, acest Drapel, ce reprezintă Patria și Onoarea militară, îl vom privi întotdeauna ca pe cel mai scump odor, îl vom păstra cu credință și sfințenie, iar la trebuință îl vom apăra cu viața noastră. Dumnezeu să ne ajute a-l purta pe câmpul de onoare de unde să-l aducem încununat de laurii victoriei, pentru apărarea și mărirea Regatului Român. Să trăiască Majestatea Voastră! Să trăiască Augusta Familie Regală! Să trăiască scumpa noastră Patrie!». După primire, Drapelul este condus, de către reprezentanții batalionului, pentru a lua locul în capul trupelor și defilează pe dinaintea Majestății Sale Regelui și a Familiei Regale, care primesc defilarea tuturor trupelor din garnizoana București pe Bulevardul Carol în fața Universității. După defilare, Drapelul este condus de reprezentanții batalionului și depus în Sala Drapelelor din Palatul Regal, de unde a doua zi este luat și transportat la Constanța, reședința batalionului. La gara Constanța este primit de un detașament format din tot batalionul și condus la cazarmă, unde s-a depus în cabinetul Șefului de Corp. A doua zi, Drapelul este prezentat, de către comandantul batalionului, trupei adunată sub arme”⁸.

La data de 27 iunie 1898 este consemnată în registrul istoric sosirea în Constanța, cu un tren de la Sinaia, a principelui Ferdinand al Bulgariei și a principesei Maria Louisa. Cu acest prilej, două companii ale Batalionului 5 Vânători au asigurat onorurile militare. Oaspeții bulgari s-au îmbarcat pe vaporul „Principesa Maria” pentru a ajunge la Varna.

Pe 1 iulie, la orele 16, au sosit în portul Constanța regele Carol I, principele Ferdinand și principesa Maria, primind onoruri militare de la două companii ale batalionului. „Cu această ocazie s-a săvârșit pe vapoarele Regele Carol și Principesa Maria serviciul divin, pentru darea numelui la aceste două vapoare”⁹.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem, f. 4.

La 28 aprilie 1899, prin Înaltul Decret nr. 1001, Batalionul 5 Vânători a fost dislocat în garnizoana București, în cazarma Cuza¹⁰. Această mutare a fost doar pentru puțină vreme, întrucât la 23 mai 1899 batalionul a fost mutat la Sinaia, „reședința de vară a M.S. Regelui, pentru a da garda Castelului Peleş”¹¹.

Un alt eveniment important pentru istoria batalionului a fost prima inspecție efectuată de rege: „La 13 octombrie 1899, Majestatea Sa, regele trece pentru întâia oară în revistă și inspectează instrucția batalionului, vizitând cazarmile ocupate în Sinaia. La această inspecție asistă și Alteța Sa Regală Principele moștenitor Ferdinand al României, precum și Alteța Sa, principele de Saxa Meiningen cu suitele lor. La sosire, pe platoul de exercițiu, maiorul Claudian, comandantul batalionului, a prezentat Majestății Sale raportul cu efectivul și starea trupei. Erau prezenți 20 de ofițeri și 444 oameni de trupă. Batalionul se afla în linie, Suveranul trece pe dinaintea frontului, în aclamațiunile trupei, apoi ordonă a se executa mânuirea armelor, focurile și diferite mișcări tactice din școala de batalion, atât în ordinea strânsă, cât și în cea risipită. Inspecția de teren se termină cu defilarea în pas iute și pas alergător, după care M.S. Regele dând ordin a se strânge ofițerii, exprimă mai întâi comandantului Înalta Sa mulțumire pentru gradul de instrucțiune al trupei, apoi făcu critica câtorva mișcări, atrage atențiunea ofițerilor, cu deosebire asupra marșului, spre a păstra iuțeala pasului prevăzută în regulament și insistă asupra focurilor tiraliorilor, care trebuie a se face totdeauna în genunchi. Ofițerii reintrând în front, Regele merse înaintea trupei, zicând cu glas tare: «Sunt mulțumite de voi, copii!», cuvinte care au fost acoperite de uralele cele mai entuziaste. Majestatea Sa și Altețele Lor Regale au vizitat în urmă cazarma, frumos împodobită cu brad și steaguri, trecând prin dormitoare, infirmerie și refectorul batalionului, unde a gustat din mâncarea trupei. La orele 12, Regele și principii s-au întors la Castelul Peleş (Monitorul Oficial nr. 159 din 16 octombrie 1899)”¹².

În primăvara anului 1900, prin Înaltul Decret nr. 1637 se stabilea că Batalionul 5 Vânători va avea reședința depozitului în Slatina și va aparține Diviziei 2 Infanterie, de pe al cărei teritoriu va face și recrutarea în viitor¹³.

La 24 aprilie 1901, Batalionul 5 Vânători schimba din nou garnizoana, la Galați, conform Înaltului Decret nr. 17.111, pentru ca 3 ani mai târziu, în baza Înaltului Decret nr. 1029, pe data de 23 aprilie 1904, să revină în garnizoana Constanța, ocupând cazarma pe care o părăsise în urmă cu cinci ani¹⁴.

La 1 aprilie 1905, comandant al Batalionului 5 Vânători era numit maiorul Gheorghe Sănătescu, tatăl lui Constantin Sănătescu (n. 14 ianuarie 1885 – d. 8

¹⁰ Dp.C.A., fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 756, f. 80.

¹¹ Ibidem, fond Colecția A.R.R.A., Regimentul 3 Vânători, dosar nr. 3, f. 5v.

¹² Ibidem, ff. 5v-6.

¹³ Ibidem, f. 6v.

¹⁴ Dp.C.A., fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 756, f. 80.

noiembrie 1947), viitor șef al Casei Militare Regale (20 martie 1943-23 august 1944), Președite al Consiliului de Miniștri (23 august 1944 - 2 decembrie 1944), ulterior șef al Marelui Stat Major al Armatei (11 decembrie 1944-20 iunie 1945). Născut la 15 august 1858 în comuna Jupca, plasa Motru de Sus, județul Mehedinți, fiu al lui Simion și al Ecaterinei, s-a căsătorit la 5 iunie 1884 cu Elena Sterie Staicu, cu care a avut 3 băieți și o fată. După moartea soției s-a recăsătorit, la 1 octombrie 1894 cu Ana Săvoiu, cu care a avut un băiat. Murind și a doua soție, s-a recăsătorit, a treia oară, la 30 iulie 1902, cu Valeria Mehedințeanu, cu care a avut un băiat¹⁵.

Gheorghe Sănătescu a participat, la 20 de ani, ca soldat voluntar în cadrul Regimentului 2 Infanterie, la Războiul de Independență. A urmat, în perioada 10 iunie 1885-16 martie 1886, Școala de stat-major de la Bruxelles, pe care a absolvit-o cu media 14,60, fiind clasat pe locul 5 din 15 elevi, fiind avansat locotenent și repartizat la Regimentul 23 Dorobanți. Au urmat stagiile ca ofițer de stat major la Regimentul 2 Roșiori, Regimentul 1 Artilerie, Regimentul Dragoș nr. 8 și Batalionul 21 Vânători. A primit gradul de căpitan la 10 august 1891, iar la 8 aprilie 1892 era numit șef de birou la Comandamentul Corpului I Armată. Ulterior a fost mutat la Regimentul 26 Rovine, la Școala fiilor de militari Craiova, ca director de studiu, la Comandamentul Diviziei 2 Infanterie ca șef de stat major, la Divizia 1 Infanterie, în aceeași funcție de șef de stat major¹⁶.

A condus Batalionul 5 Vânători în perioada 1 aprilie 1905-1 aprilie 1911. La 10 mai 1908 a primit gradul de locotenent-colonel, iar la 1 aprilie 1911 pe cel de colonel și funcția de comandant al Regimentului Mehedinți nr. 17. Din ordinul ministrului de Război, nr. 5770/1911, a fost numit arbitru pe timpul manevrelor regale din anul 1911. La 10 mai 1913 a fost mutat la Brigada 10 Infanterie, la 1 aprilie 1916 fiind trecut în rezervă, din oficiu, primind și gradul de general de brigadă¹⁷.

De-a lungul carierei a primit Medalia „Apărătorii Independenței” (1878), „Coroana României” clasa a V-a (1897), „Semnul onorific de aur”, pentru 25 de ani de serviciu (1904), Medalia Jubiliară „Carol I” (1905), „Steaua României” clasa a V-a, înmănată personal de regele Carol I în 1907, fiind comandant al Batalionului 5 Vânători, aflat în garda Palatului Sinaia, Medalia „Osmalia”, cu ocazia primirii de către rege a misiunii otomane la Sinaia, în 1907, „Coroana României” clasa a IV-a (1912)¹⁸.

În primăvara anului 1907, mișcările țăranilor din Flămânzi s-au extins și au crescut în amploare, mase mari de țărani luând cu asalt orașele de reședință ale județelor Dorohoi, Botoșani, Iași, ocupând târgurile Bivolari, Bucecea, Târgu Frumos. Deoarece în Moldova, ținta atacurilor au fost

¹⁵ Ibidem, fond Memorii Bătrâni, generali, litera „S”, dosar nr. 35, f. 1.

¹⁶ Ibidem, f. 2.

¹⁷ Ibidem, f. 2v.

¹⁸ Ibidem, f. 1v.

arendașii, cârciumarii sau oamenii acestora, în majoritate evrei, s-a acreditat ideea potrivit căreia mișcările țăranilor ar fi avut caracter antisemit. Pe măsură ce răscoala a luat amploare și s-a extins în întreaga țară, s-a constatat că țăranii nu făceau distincție între naționalitățile arendașilor sau moșierilor¹⁹.

Și în Oltenia, țăranimea se afla într-o stare de agitație. Presa centrală și locală scria despre semnele prevestitoare ale evenimentelor care urmau. „Vocea Jiului” scria că puterea instinctivă de conservare „mărește neconținut grija de starea actuală, producând o vie mișcare până în toate straturile societății ce par amenințate de o zguduire puternică, ca o furtună inevitabilă”²⁰.

Guvernul conservator al lui Gheorghe Gr. Cantacuzino, a fost luat prin surprindere de amploarea mișcării și a demisionat, nereușind să facă față evenimentelor. La 12 martie 1907 a fost adus la putere un guvern liberal, condus de D.A. Sturdza, avându-l pe Ion I.C. Brătianu la Ministerul de Interne și pe generalul Averescu la Ministerul de Război, în aceeași zi având loc confruntări între armată și răsculații care voiau să intre în capitală.

A doua zi, în parlament a fost votată abrogarea unor legi contestate de țăranii, iar guvernul a trecut la o represiune dură. Printr-un ordin circular nr. 6 din 13 martie 1907 al ministrului de Război, generalul Alexandru Averescu, către corpurile de armată, teritoriul țării a fost împărțit în 12 zone de operații, corespunzătoare zonelor de acțiune ale diviziilor și au fost organizate coloane mobile care patrulau și interveneau în forță împotriva grupurilor de răsculați, folosind muniție de război²¹.

La 14 martie 1907, Batalionul 5 Vânători părase garnizoana Constanța, îndreptându-se spre Craiova cu un efectiv de „17 ofițeri, 360 oameni, 4 trăsuri, 6 cai ofițerești și 4 de trupă”, instalându-se în cazarma Regimentului Dolj nr. 1 pentru câteva ore doar. La ora 8, în dimineața de 15 martie 1907, batalionul a plecat spre Băilești, unde urma să acționeze împreună cu o secție din Regimentul 1 Artilerie „Regele Carol I”²².

La sosirea în Băilești, au fost trimise patrule de ofițeri în sat, pentru a-i soma de țăranii revoltați să se liniștească și să îi predea pe instigatori. „Patrulele au fost primite cu focuri, în acest timp detașamentul era înconjurat de un număr destul de mare de băieți de la 10-12 ani, trimiși înadins de răzvrătiți a observa mișcările detașamentului. Patrulele trimise, luptându-se cu răzvrătiții, au raportat că oameni armați așteaptă la marginile satului, trăgând focuri la apropierea patrulei. Sergentul major Pătrulescu, șeful

¹⁹ *Istoria românilor*, vol. VII, tom II, *De la Independență la Marea Unire (1878-1918)*, coord. Gheorghe Platon, Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 101.

²⁰ *Răscoalele țărănești din 1907 în Oltenia*, f.e., Craiova, 1957, p. 29.

²¹ *Armata română și răscoala din 1907. Documente*, ediție îngrijită de Florin Șperlea, Lucian Drăghici, Manuel Stănescu, Editura Militară, București, 2007, (în continuare se va cita *Armata română...*), pp. 18-19.

²² Dp.C.A., fond Colecția A.R.R.A., Regimentul 3 Vânători, dosar nr. 3, f. 34.

patrului, a fost atins de un glonț în viziera capelei”²³. În urma acestui incident, comandantul detașamentului a anunțat sătenii ca până la ora 16, femeile și copii să părăsească satul, care urma să fie bombardat în cazul în care instigatorii nu se vor preda. La ora stabilită, copii și femeile au părăsit satul, în timp ce instigatorii și răzvrățiții au rămas ascunși în case și pivnițe, ripostând la atacurile armatei. Acțiunea s-a soldat cu împușcarea a 42 de răzvrățiți și rănirea a mai mult de 100, în timp ce detașamentul a avut 3 ofițeri și 25 de soldați răniți. Din cauza bombardării satul a luat foc și doar ploaia torențială care a urmat l-a salvat de la distrugerea totală²⁴.

La ordinul Diviziei 2 Infanterie, la data de 16 martie 1907, batalionul a pornit, la ora 7 dimineața, către satul Galicea Mare, județul Dolj, unde răsculații dăduseră foc magaziiilor cu grâu și caselor arendașului. Liniștea a fost restabilită relativ repede, acțiunea de la Băilești având ecou în zonă. Pierderile au fost mai mici, din partea răsculaților doar 3 morți și 12 răniți, în timp ce detașamentul nu a avut pierderi.

O situație deosebit de violentă a fost la Plenița, unde Batalionul 5 Vânători a primit ordin să se deplaseze a doua zi. Aici, „se formase o bandă de 500 de oameni din tot ce avea comuna mai strict, cu comandanți, gornști, toboșari și drapelul roșu, pe care era scris «Sus opinca!»; această bandă ziua opera în comună terorizând locuitorii cu dare de mână sau pentru a le lua bani sau pentru a le cere creanțele ce aveau cu ei. Ei s-au mai dat și la acte bestiale, violând femeile și fetele acelora ce nu fraternizează, părinții și bărbații fiind de față. Ion Grăsnescu, ajutor de primar și unul din bogătașii satului, a avut durerea să asiste până ce femeia sa a fost violată de 5 din acești criminali. Noaptea, banda opera în satele de prin-prejur și acestei bande se datorează focurile și devastările de la conacele proprietăților din satele Gemeni, Vârvari, Vârtop și Corlate”²⁵.

Drumul de la Băilești la Plenița a durat 7 ore, din cauza noroiului și a lipsei șoselelor. În apropierea satului, detașamentul trimis a fost întâmpinat de primar, preoți, învățători și de alți locuitori ai comunei, care le-au dat ofițerilor lista cu răsculații și căpeteniile acestora. În urma luptei duse în sat, au fost împușcați 38 de răsculați și răniți 72. De asemenea, au fost incendiate 20 de case și dărâmate 12, în mahalaua Borinari, unde locuiau majoritatea capilor revoltei și unde aceștia își țineau întrunirile. Pierderile batalionului au fost puține, datorită faptului că răsculații nu au fost înarmați. Au fost răniți ușor comandantul batalionului, maiorul Gheorghe Sănătescu, 3 ofițeri și 14 soldați.

Batalionul 5 Vânători a acționat în perioada 18-30 martie 1907 pentru restabilirea ordinii în județul Dolj. După încetarea răzcoalelor, trupele au fost retrase și concentrate în diferite puncte, de unde puteau supraveghea zonele

²³ Ibidem, f. 35.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Ibidem, f. 35v.

încredințate. Batalionul a fost dislocat la Craiova, în cazarma Regimentului Dolj nr. 1, având în supraveghere împrejurimile Craiovei. La 19 aprilie 1907, Batalionul 5 Vânători s-a întors în garnizoana orașului Constanța, fiind întâmpinat de comandantul Diviziei IX Infanterie, întregul corp ofițeresc al garnizoanei, prefectul, primarul orașului și numeroși cetățeni. Generalul Anghelescu a ținut o cuvântare prin care le-a mulțumit ofițerilor și trupei pentru modul în care au acționat în timpul răscoalelor²⁶.

Batalionul a primit mulțumiri, consemnate în registrul istoric și din partea generalului Gigârtu și a prefectului județului Dolj, Ioan Mitescu. Generalul Năsturel, comandantul Corpului I Armată a hotărât ca „din suma de lei 24.150, trimisă de Ministerul de Război cu ordinul nr. 22673 și 200 de lei oferiți de domnișoara Eliza Opran, pentru a se da ca recompensă trupelor ce au operat pentru potolirea răscoalelor țărănești, a se da acestui batalion (1165) una mie una sută șasezeci și cinci lei pentru a-i împărți gradelor inferioare după cum veți găsi cu cale. Vi s-a repartizat în raport cu efectivul ce aveți o sumă mai mare decât celorlalte trupe, în considerațiunea că batalionul a avut mai mult de operat și s-a distins în prima linie. Distribuția banilor o veți face cu state nominale, pe care le veți înainta comandantului pentru justificarea sumei menționate”²⁷.

Cu excepția câtorva zone, unde a fost nevoie de măsuri dure de reprimare, armata nu a acționat ca o forță oarbă de represiune, așa cum s-a scris, în special în timpul regimului comunist. Perioada comunistă a exagerat poate multe dintre acțiunile din timpul răscoalei, pentru a-și argumenta politica economică agrară și a incrimina monarhia și partidele politice, momentul 1907 fiind cel mai popularizat eveniment din istoria României în perioada 1949-1989.

Colonelul Alexandru Socec scria în „Revista Armatei”, din iunie 1907 că și militarii aveau aceeași dorință pentru îmbunătățirea stării țăranilor, simțind „o adâncă compătimire pentru sărmanul sătean, care duce o viață spinoasă și plină de mizerii; dar era oare cu puțință să zădărniciim un moment reprimarea energetică, dacă rățacirea țăranilor i-a pornit pe calea devastărilor și a omorului? În momentul în care am primit ordinul, încetează orice altă judecată, decât aceea trebuincioasă pentru executarea ordinului. Șefii cugetă și ei răspund, toți ceilalți au o sigură îndatorire, aceea de a asculta fără șovăire, garantând astfel nu numai liniștea poporului și puterea lui de existență, ci și autoritatea și prestigiul Statului față de străinătate!”²⁸.

Acțiunile de reprimare a răscoalei nu s-au limitat la operațiunile armatei, deși acestea au avut rol hotărâtor. În multe localități moșierii și arendașii s-au întors la conace odată cu sosirea armatei și și-au făcut singuri dreptate, fie

²⁶ Ibidem, ff. 37v-38v.

²⁷ Ibidem, f. 38.

²⁸ *Armata română...*, p. 202.

participând direct la reprimare, fie punând la dispoziția comandanților militari liste cu numele răsculaților.

La 7 mai 1907, Batalionul 5 Vânători a fost dislocat la Sinaia, pentru a asigura garda Palatului Regal pe timpul verii²⁹. La 11 iunie sosea la Sinaia Familia Regală, batalionul formând garda de onoare în curtea Mănăstirii Sinaia, unde a fost organizat un Te Deum, după care regele a trecut în revistă batalionul și a asistat la defilare. În perioada următoare, Batalionul 5 Vânătoare a asigurat garda de onoare pentru sosirea misiunii otomane (19 iunie), a misiunii persane (3 iulie), a vizitei unor ofițeri superiori din armata japoneză sosiți în țară pentru a studia organizarea armatei române (14 iulie), a Marelui Duce Vladimir Alexandrovici al Rusiei (2 octombrie)³⁰.

La 18 noiembrie 1907, Batalionul 5 Vânători s-a întors în garnizoana Constanța³¹.

La 1 aprilie 1908 Batalionul 5 Vânători era transformat în Regimentul 5 Vânători, având două batalioane și o Companie depozit, comandant fiind maiorul Gheorghe Sănătescu, urmat din anul 1912 de locotenent-colonelul Ilie Antonescu³².

La 20 iunie 1913 ora 16,30 Batalionul 5 Vânători a primit ordinul cifrat nr. 3363 al Diviziei II, prin care i se ordona: „Rechemarea îndată la corp, a soldaților trimiși la munca câmpului”. În aceeași zi la ora 17, Batalionul primește următorul ordin telefonic de la Divizia II: „Binevoiți a da ordin ofițerilor aflați în concediu în țară și străinătate, să se prezinte imediat la corp”. La ora 6,30 se primea ordinul Corpului 1 Armată: „Dispozați ca în prima zi de mobilizare să primiți efectele prevăzute [...]”³³.

La data de 21 iunie 1913, regimentul a primit ordin de mobilizare și dislocare la Bechet. Terminând mobilizarea la 28 iunie 1913, regimentul s-a deplasat la Bechet, unde a ajuns la 29 iunie 1913. În baza instrucțiunilor de mobilizare, Regimentul 5 Vânători trecea Dunărea în Bulgaria, pe la Bechet, la data de 2 iulie 1913, înaintarea făcându-se pe la Iablanîța. Dislocarea a durat până la 19 august 1913³⁴, când regimentul trecea Dunărea pe la Islaz, reluându-și garnizoana la Craiova. Misiunea regimentului în această perioadă a fost aceea de a organiza poziții de rezistență la Kremikoviți.

Declanșarea Primului Război Mondial găsea regimentul în garnizoana Craiova. Regimentul 5 Vânători a intrat în război cu 39 de ofițeri și 2419 soldați trupă, formând împreună cu Regimentul 2 Vâlcea, Detașamentul „Lotru”, având ca artilerie o baterie de 75 mm și o baterie de 53 mm,

²⁹ Dp.C.A., fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 756, f. 80.

³⁰ Ibidem, fond Colecția A.R.R.A., Regimentul 3 Vânători, dosar nr. 3, ff. 39-41.

³¹ Ibidem, fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 756, f. 80.

³² Ibidem, dosar nr. 867, f. 599.

³³ Dp.C.A., fond Registre Istoric și Jurnale de Operații-1, dosar nr. 4285, ff. 20-23.

³⁴ Ibidem, fond Colecția A.R.R.A., Regimentul 3 Vânători, dosar nr. 3, ff. 21-61.

comandantul detașamentului fiind colonelul Traian Moșoiu, iar comandantul regimentului, locotenent-colonelul Constantin Constantinescu³⁵.

De la 25 august 1915, în baza Ordinului nr. 113/1915 al Corpului I Armată, regimentul a fost dislocat la Voineasa, pe valea Lotrului, pentru a organiza poziții defensive în munți. Deplasarea s-a făcut cu trenul, regimentul ajungând la Voineasa la 28 august³⁶.

Conform Ordinului Ministerului de Război nr. 2891/1916, în ziua de 14/27 august s-a decretat mobilizarea generală a armatei. În aceeași zi, la ora 15, regimentul primea Ordinul nr. 2/1916 al Corpului I Armată, care dispunea deplasarea regimentului de la Voineasa și trecerea Carpaților în vederea participării la operații ulterioare împotriva austro-ungarilor. Regimentul a intrat în lupte cu un efectiv de: 39 ofițeri, 2410 soldați trupă, 218 cai și 58 trăsuri³⁷.

După trecerea Carpaților regimentul a luat parte la următoarele acțiuni de luptă mai importante: Dobrun (15 august 1916), Fundul Râului (16 august 1916), Râul Sadului (16 august 1916), Pădurea Sărată (17 august 1916), iar în perioada 18-22 august 1918 a executat lucrări de fortificații la Poplaca și Rășinari. Începând cu 22 august a reluat luptele: la Rășinari (22 august 1916), Orlat (31 august 1916), Porumbacu de Jos (9 septembrie 1916), apoi Glimboca și Dealul Nucului, reușind să respingă, cu pierderi grele, pe inamic. Ca urmare a presiunii trupelor germane, începând de la 15 septembrie 1916, regimentul a fost nevoit să se retragă prin defileul Oltului (Dealul Chirmogului, Cîineni), spre sud³⁸.

În zilele de 17-24 septembrie regimentul era angajat în lupte grele cu trupele germane pe Dealul Chițiametului, Dealul Vladului și Bulzului, suferind pierderi grele³⁹. După luptele de pe muntele Clocotita (9 octombrie 1916) și Perișani (23 octombrie 1916), la data de 10 noiembrie 1916 regimentul se reconstitua, la Râmnicu-Vâlcea, cu 380 dispensați, efectivul la această dată fiind de 18 ofițeri și 733 soldați⁴⁰.

Începând cu 10 noiembrie 1916, regimentul a purtat lupte grele pe valea Topologului, în pădurea Cotmeana, Bascov, Pitești, Leordeni, Mărcești, Bădulești, Dobra și Finta, iar după 21 noiembrie 1916, s-a retras la nord-vest de localitatea Cornești⁴¹. În urma pierderilor grele suferite în luptele de la Finta și mai apoi la Parepa (26 noiembrie 1916), regimentul a rămas cu un efectiv mai redus decât al unei companii⁴².

³⁵ Ibidem, fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 51, f. 20.

³⁶ Ibidem, fond Registre Istorice și Jurnale de Operații-1, dosar nr. 4285, ff. 20-23.

³⁷ Ibidem, fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 51, f. 16v.

³⁸ Ibidem, dosar nr. 70, ff. 37v-38.

³⁹ Ibidem, dosar nr. 51, f. 20.

⁴⁰ Ibidem, ff. 22-23.

⁴¹ Ibidem, f. 23.

⁴² Ibidem, f. 24.

După luptele de la Fulga și Boboc, regimentul s-a îndreptat spre Moldova, cantonând în satul Păun (lângă Iași) la 1 decembrie 1916. Aici și-a completat efectivul cu recruți și oameni disponibili de la Partea sedentară, intrând în refacere până la data de 15 august 1917, când unitatea a plecat din nou pe front, luând parte la luptele din 17, 18, 19, 20 și 22 septembrie 1917 în localitățile din fața Muncelului și Panciului⁴³.

În perioada 02-26 noiembrie 1917, regimentul, fracționat în șase detașamente cu garnizoanele la Galați, Piatra-Neamț, Roman, Botoșani, Fălticeni, Dorohoi, conform instrucțiunilor Marelui Cartier General și Ordinului nr. 3140/1917 al Diviziei 2 Infanterie, misiunea de a asigura paza și siguranța în aceste localități⁴⁴.

În anul următor, în perioada 10 februarie - 5 iunie 1918, în baza Ordinului nr. 320 al Diviziei 1 Vânători, regimentul trecea în Basarabia urmând itinerarul Bivolari, Cornul Negru, Drumezeni, Albineț-Fălești, cantonând cu un batalion la Fălești, iar cu celălalt la Albineț și Călugăru, pentru a asigura paza și ordinea în această zonă, întorcându-se la Iași în ziua de 6 iunie 1918⁴⁵.

În urma decretării mobilizării armatei, prin Înaltul decret nr. 3179 din 27 octombrie 1918, în baza Ordinului de operații nr. 1/1918 al Diviziei 1 Vânători, regimentul trecea Carpații în Transilvania prin pasul Ghimeș la 28 octombrie 1918 și lua parte la eliberarea Ardealului, înaintând pe valea Mureșului până la câmpiile Tisei, unde a participat la luptele de la Szentes și Csongrad, instalându-se la Blaj, la 3 decembrie⁴⁶.

Pentru faptele de armă săvârșite în timpul Primului Război Mondial regimentului i s-au conferit numeroase ordine și medalii, printre care se numără: „Crucea Comemorativă a războiului 1916- 1918” cu baretele: „Ardeal, Carpați, Mărășești 1918” (1918), „Steaua României” cu spade în gradul de cavaler cu panglică de Virtutea Militară (1920), medalia „Victoria a Marelui război pentru civilizație 1916-1918”, (1921)⁴⁷.

Regimentul 5 Vânători a fost prima unitate a Armatei Române, care, în data de 6 decembrie 1918, a ajuns la Alba Iulia, intrând victorios în cetatea lui Mihai Viteazul⁴⁸.

De la 6 decembrie 1918 și până la 4 august 1919, data intrării în Budapesta, Regimentul 5 Vânători a fost dislocat, rând pe rând, în localitățile: Alba Iulia, Apahida, Sovata, Radna și Szentes.

La 15 aprilie 1919 Regimentul 5 Vânători trecea Tisa, urmărind trupele bolșevice ale lui Bela Kun până în Budapesta, pe zidurile căreia înfigea drapelul românesc. În Ungaria, regimentul a fost dislocat până la data de 14

⁴³ Ibidem, ff. 24-27.

⁴⁴ Dp.C.A., fond Colecția A.R.R.A., Regimentul 3 Vânători, dosar nr. 3, ff. 171-174.

⁴⁵ Ibidem, fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 70, f. 38v.

⁴⁶ Ibidem, dosar nr. 51, f. 30.

⁴⁷ Dp.C.A., fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 756, f. 80.

⁴⁸ Ibidem, dosar nr. 70, f. 39.

noiembrie 1919, când a început evacuarea, la 5 decembrie 1919 cantonând la Aradul Nou⁴⁹.

În decursul anilor 1920-1923, regimentul și-a schimbat din nou garnizoanele, dislocându-se rând pe rând în diferite localități: la 22 februarie 1920 de la Arad la Timișoara, la 11 mai 1920 la Deva, apoi Brad, Vașcău și Feneș (lângă Beiuș), după care la data de 5 octombrie 1920⁵⁰, s-a dislocat la Oradea, apoi în anul 1921 la Arad⁵¹, de unde, în cursul anului 1922, a plecat în Basarabia, fiind cantonat la Noua Suliță, Chiscăuți și Lipcani. În țară s-a întors la data de 12 aprilie 1923, ocupând garnizoana Oravița⁵².

Ca urmare a dispozițiilor Înalțului decret nr. 6222/1924 la 21 aprilie 1924 regimentul s-a stabilit definitiv în garnizoana Timișoara, ocupând cazarma „Regele Ferdinand I”⁵³, unde a rămas până la 15 martie 1939. A participat la Al Doilea Război Mondial, pe Frontul de Est, până la Stalingrad, apoi pe Frontul de Vest, cele mai importante lupte fiind cele de la Salonta (30 septembrie 1944) și Nagy-Tabe (Ungaria), în perioada 9-16 octombrie 1944. La 26 noiembrie 1944, în baza Instrucțiunilor speciale nr. 70200 din 1 noiembrie 1944 ale Marelui Stat Major, regimentul 5 Vânători a fost desființat, predându-și efectivul, materialele și armamentul Regimentului 94 Infanterie din garnizoana Timișoara⁵⁴.

5 HUNTERS REGIMENT IN THE DEFENSE OF THE MOTHERLAND, FROM CERNAVODĂ TO TIMIȘOARA (1896-1924)

Abstract: Established on October 1, 1896, in Cernavodă, under the name of the 5th Hunter Battalion, the 5th Hunter Regiment changed its garrison several times. In the spring of 1907, he participated in calming the spirits in the Craiova-Ploiesti region, later acting as a guard at the Royal Palace in Sinaia. The beginning of the Great War found the unit in Craiova. It was the first unit of the Romanian Army that entered Alba Iulia on December 6, 1918. At the beginning of the Second World War, the 5th Hunter Regiment was garrisoned in Timisoara and participated in battles both on the Eastern and Western Fronts, until the date of its disbandment, November 26, 1944.

Keywords: defense of the country, the First World War, the Great Union, the Second World War.

⁴⁹ Ibidem, dosar nr. 51, ff. 30-33.

⁵⁰ Ibidem, dosar nr. 70, f. 37.

⁵¹ Dp.C.A., fond Colecția A.R.R.A., Regimentul 3 Vânători, dosar nr. 3, f. 77v.

⁵² Ibidem, ff. 80-89v.

⁵³ Ibidem, f. 92v.

⁵⁴ Dp.C.A. fond Regimentul 5 Vânători, dosar nr. 1088, f. 2.